

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUT- SKOTTETS BETÄNKANDE 56/2002 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om kommunala pensioner och lag om införande av lagen om kommunala pensioner

Regeringens proposition med förslag till komplettering av regeringens proposition med förslag till lag om kommunala pensioner och lag om införande av lagen om kommunala pensioner (RP 94/2002 rd)

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 4 september 2002 en proposition med förslag till lag om kommunala pensioner och lag om införande av lagen om kommunala pensioner (RP 94/2002 rd) samt den 23 oktober 2002 en proposition med förslag till komplettering av regeringens proposition med förslag till lag om kommunala pensioner och lag om införande av lagen om kommunala pensioner (RP 94/2002 rd) (RP 197/2002 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Motioner

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande lagmotioner:

- en lagmotion om ändring av 16 a § lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (LM 95/2001 rd — Pirkko Peltomo /sd m.fl.), som remitterades till utskottet den 10 oktober 2001,
- en åtgärdsmotion med förslag till sänkning av pensionsåldern för brandmän till 55 år (AM 193/2000 rd — Sakari Smeds /kd m.fl.), som remitterades till utskottet den 15 september 2000,

— en åtgärdsmotion om sänkning av pensionsåldern för brandmän (AM 203/2001 rd — Matti Vähänäkki /sd m.fl.), som remitterades till utskottet den 13 november 2001, och

— en åtgärdsmotion om pensionsåldern inom brand- och rättningsväsendet (AM 280/2001 rd — Lauri Oinonen /cent m.fl.), som remitterades till utskottet den 18 december 2001.

Utlåtanden

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet lämnat utlåtande i ärendet. Utlåtandet (GrUU 55/2002 rd) ingår som bilaga till betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- biträdande avdelningschef Tuulikki Haikarainen, social- och hälsovårdsministeriet
- regeringsråd Arto Sulonen, inrikesministeriet
- jurist Maijaliisa Takanen, Pensionsskyddscentralen
- verkställande direktör Simo Lämsä, vice verkställande direktör Eija Lehto-Kannisto och direktör för juridiska ärenden Anne Perä-

- lehto-Virkkala, Kommunernas pensionsförsäkring
- jurist Jarmo Pätäri, Akava OS
- jurist Matti Koskinen, Kunta-alan unioni
- jurist Jari Järvi, Förhandlingsorganisation för Teknik och Grundservice SKT
- jurist Oili Leppälampi, Tjänstemännens förhandlingsorganisation TFO rf
- direktör Pekka Piispanen, Työeläkevakuuttajat TELA ry.

PROPOSITIONEN OCH MOTIONERNA

Regeringens proposition RP 92/2002 rd om kommunala pensioner och lag om införande av lagen om kommunala pensioner

I propositionen föreslås att det stiftas en ny lag om kommunala pensioner, i vilken samlas det gällande innehållet i den nuvarande lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare samt den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga, som utfärdats med stöd nämnda lag.

Avsikten är att föra över de bestämmelser om pensionsskydd som nu ingår i den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga till lagnivå utan att pensionsskyddets innehåll ändras. Bestämmelserna om pensionsanstaltens utlämnande, erhållande och hemlighållande av uppgifter har förts över till propositionen sådana de lyder i regeringens proposition med förslag till ändring av bestämmelserna om erhållande, utlämnande och hemlighållande av uppgifter inom den privata, den statliga och den kommunala sektorns pensionssystem samt ändring av vissa andra bestämmelser i lag. Dessutom föreslås att det stiftas en separat lag om införande av lagen om kommunala pensioner med bestämmelser om pensionsskyddet för tiden före de föreslagna lagarnas ikraftträdande samt om pensionsrätter som skyddats i samband med tidigare ändringar.

I samband med stiftandet av lagen om kommunala pensioner och lagen om införande av den upphävs lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare samt den kommunala pensionsanstaltens gällande pensionsstadga. Den nuvarande pensionsstadgans bestämmelser om tilläggspension skall fortfarande tillämpas på tjänsteinnehavare och arbetstagare som är födda före 1940. Om eventuellt annat till-

läggspensionsskydd skall bestämmas i en ny tilläggspensionsstadga, till vilken även överförs de bestämmelser om ekonomiskt stöd inom det nuvarande tilläggspensionssystemet som förblir i kraft.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa.

Regeringens proposition RP 197/2002 rd med förslag till komplettering av regeringens proposition med förslag till lag om kommunala pensioner och lag om införande av lagen om kommunala pensioner (RP 94/2002 rd)

I propositionen föreslås ändringar i bestämmelserna angående fastställandet av pension som beviljas efter deltidspension.

Det ålderspensionsbelopp som intjänas under deltidspensioneringen minskas. Minskningen vore mindre för de 1947—1951 födda anställda, vilka går i deltidspension efter att ha fyllt 60 år. Däremot föreslås att invalidpension som beviljas den som uppbär deltidspension bestäms på ett sätt som motsvarar heltidsarbete.

För tjänsteinnehavare och arbetstagare födda före 1947 kvarstår den nuvarande lägsta åldersgränsen för deltidspension, 56 år. För dessa åldersklasser kvarstår också i oförändrad form bestämmelserna om ålderspension och invalidpension som beviljas efter deltidspension.

Dessutom föreslås att tjänsteinnehavare eller arbetstagare födda efter 1943 inte längre skall beviljas individuell förtidspension inom det kommunala pensionssystemet. För personer födda före 1944 och för personer vilka genom den ändring som trädde i kraft vid ingången av 2000

åtnjuter specialskydd kvarstår möjligheten att få individuell förtidspension enligt nuvarande bestämmelser vid fyllda 58 år, och när det gäller personer som åtnjuter specialskydd och är födda 1947, vid fyllda 59 år. I lagen intas en ny definition av arbetsoförmåga som gäller anställda som har fyllt 60 år.

Ytterligare föreslås att kravet i fråga om arbetshistorien vid arbetslöshetspension ändras för vissa tjänsteinnehavare och arbetstagare födda före 1945 för att förhindra oskäligen missgynnanden.

Propositionen ansluter sig till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om kommunala pensioner samt lag om införande av lagen om kommunala pensioner, genom vilken de nuvarande bestämmelserna om pensionsskyddet i den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga upptas inom området för lag på det sätt som grundlagen förutsätter. Förslagen som ingår i propositionen gäller pensionsskyddets innehåll och således grunderna för individens rättigheter och skyldigheter så, att angående dem skall bestämmas genom lag. Avsikten är att de föreslagna bestämmelserna träder i kraft som en del av lagen om kommunala pensioner och lagen om införande denna, vilka skall utfärdas. Detta skall ske så snabbt som möjligt efter att lagarna antagits och blivit stadfästa. Den nya defi-

nitionen av arbetsoförmåga föreslås dock träda i kraft från början av 2004.

Lagmotionerna

I lagmotion LM 95/2001 rd föreslås att 16 a § lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare ändras så att personalen inom det kommunala brandväsendet återfår sin rätt att välja pensionsålderssystem.

Åtgärdsmotionerna

I åtgärdsmotion AM 193/2000 rd föreslås att regeringen vidtar åtgärder för att återigen sänka pensionsåldern för brandmän till 55 år.

I åtgärdsmotion AM 203/2001 rd föreslås att regeringen genom lagstiftningsåtgärder reviderar pensionssystemet för brandmän så att det blir rättvist och beaktar de särskilda arbetsförhållanden som råder för brandmännens vidkommande, särskilt vad gäller deras pensionsålder.

I åtgärdsmotion AM 280/2001 rd föreslås att regeringen vidtar åtgärder för att ändra lagstiftningen så att personalen inom brand- och räddningsväsendets operativa uppgifter återfår sin rätt i fråga om pensionsåldern. Detta gör det möjligt att den personal som för närvarande arbetar i branschen och som kommer att göra det i framtiden kan få full pension vid 55 års ålder.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Av de orsaker som framgår av propositionens motivering och med stöd av erhållen utredning finner utskottet propositionen nödvändig och ändamålsenlig. Utskottet förordar lagförslagen med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Det huvudsakliga syftet med regeringens reformförslag är att överföra de bestämmelser om pensionsskyddet som för närvarande ingår i den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga till en lag utan att innehållet i pensionsskyddet ändras. Reformen är teknisk till sin natur i det avseendet att innehållet i pensionsskyddet och de övergångsarrangemang som man gått in för i

samband med tidigare ändringar skulle kvarstå oförändrade.

Utskottet konstaterar att beslutet att överföra bestämmelserna i den kommunala pensionsstadgan till lagnivå är en ändamålsenlig reform. Den förtydligar regelverket kring pensionsskyddet eftersom den nya lagen enligt förslaget innehåller dels den nämnda pensionsstadgan, dels bestämmelserna i lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare. Enligt propositionens motivering har avsikten varit att förtydliga och förenkla både utformningen av bestämmelserna och systematiseringen. Utskottet understryker att reformens utgångspunkt har

varit att bibehålla pensionsskyddets materiella innehåll, vilket skall beaktas i tillämpningen också då utformningen av författningstexten har ändrats. Utskottet hänvisar emellertid till sina ställningstaganden nedan till reformens innehåll.

Då bestämmelserna om det kommunala pensionsskyddet nu höjs upp till lagnivå innebär det att behörigheten att besluta om pensionsbestämmelsernas innehåll överförs från delegationen för den kommunala pensionsanstalten till riksdagen. Samtidigt får också statsrådet en ny roll i beredningen av pensionslagstiftningen. Lagberedningsansvaret överförs till inrikesministeriet. Eftersom beredningsansvaret innebär nya uppgifter för inrikesministeriet anser utskottet att det är nödvändigt att ministeriet ser till att tillräckliga personella resurser reserveras för uppgifterna, som förutsätter särskild sakkunskap.

Då den kommunala pensionsanstalten förlovar sin behörighet att utfärda normer förändras anstaltens roll och ställning så att den bättre motsvarar pensionsanstalterna inom det privata arbetspensionssystemet. Bestämmelserna om den kommunala pensionsanstaltens organisation och förvaltning intas i detta skede i sin nuvarande utformning i den nya lagen. Bestämmelserna om förvaltningen är redan nu till vissa delar föråldrade och motsvarar inte heller pensionsanstaltens nya roll. Utskottet konstaterar att bestämmelserna om anstaltens förvaltning så fort som möjligt bör revideras.

Utskottet påpekar att reformen bidrar till att förenhetliga de olika pensionssystemen. Det kommunala pensionssystemet har under de senaste åren i allt högre grad följt ändringarna i den privata sektorns pensionssystem vad gäller det materiella innehållet. Systemen kommer allt mer att motsvara varandra i takt med att vissa specialarrangemang som tidigare tillämpats inom den kommunala sektorn småningom upphör. I takt med att skillnaderna mellan de olika system blir färre minskar också skillnaderna mellan den privata sektorn och kommunala sektorn i fråga om de förhandlings- och avtalssys-

tem som iakttas vid beredningen av pensionsbestämmelserna.

Individuell förtidspension och deltidspension

I kompletteringspropositionen RP 197/2002 rd ingår de pensionsskyddsbestämmelser som har ändrats till innehållet sedan propositionen RP 94/2002 rd avläts. Bestämmelserna gäller individuell förtidspension, deltidspension samt villkoret som gäller tid i arbete vid arbetslöshetspension. Den kommunala pensionsanstaltens delegation godkände ändringarna i den kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga den 19 juni 2002.

Förslaget att slopa individuell förtidspension och andra bestämmelserna för intjänande av deltidspension hänför sig till regeringsprogrammets mål att öka den sysselsatta andelen av befolkningen i arbetsför ålder och att på lång sikt uppnå att den genomsnittliga åldern då tjänsteinnehavare och arbetstagare lämnar arbetsmarknaden stiger med två-tre år, dvs. närmar sig den normala pensionsåldern för ålderspension. Detta skulle minska trycket på att höja pensionsavgifterna. Propositionen baserar sig till denna del på ett avtal mellan de centrala arbetsmarknadsorganisationerna den 12 november 2001 om principerna för utveckling av arbetspensionerna på den privata sektorn. Syftet med de nu föreslagna ändringarna är att minska de positiva effekterna av att lämna arbetsmarknaden. Senaste år godkände riksdagen motsvarande ändringar i pensionslagarna för de privata branscherna samt i statens pensionslagar. Social- och hälsovårdsutskottet har givit betänkanden om dessa propositioner (ShUB 18/2002 rd och ShUB 27/2002 rd).

Enligt propositionen skall slopandet av individuell förtidspension genomföras så att personer födda efter 1943 inte längre är berättigade till individuell förtidspension. Som motvikt till detta ingår i propositionen på basis av det ovan nämnda principbeslutet en punkt enligt vilken vid bedömningen av rätten till invalidpension för personer som har fyllt 60 år beaktas av arbetet förorsakad ansträngdhet och förslitning, de krav som hans eller hennes arbete ställer samt

det ansvar som arbetet medför. Ett ytterligare villkor är att karriären i förvärvsarbetet är lång och dessa faktorer i kombination med sjukdom, lyte eller skada gör det oskäligt att fortsätta arbete. Med begreppen krav och ansvar avses enligt motiveringen faktorer som på grund av särdragen hos vissa uppgifter på den offentliga sektorn eller på grund av krav i anslutning till säkerheten är av betydelse vid en individuell helhetsbedömning.

Utskottet konstaterar att då de yrkesbaserade pensionsåldrarna slopades 1989 ersattes de med ett flexibelt pensionssystem som erbjöd individuell förtidspension, deltidspension och förtida ålderspension. I samband med riksdagsbehandlingen ansågs det då att systemet med yrkesbaserade pensionsåldrar kan ersättas med ett flexibelt pensionsålderssystem som möjliggör pension utifrån individuella omständigheter. Den nedre åldersgränsen för individuell förtidspension fastställdes till 55 år. Individuell förtidspension kunde beviljas för nedsatt arbetsförmåga på grund av ansträngande arbete och åldrande. Grunderna för beviljande av individuell förtidspension, dvs. åldrande samt av arbetet förorsakad ansträngdhet och förslitning samt faktorer som sammanhänge med arbetsmiljön, var jämbördiga med medicinska faktorer. Så är inte fallet vid invalidpension, där de medicinska faktorerna kommer i första hand. Den allmänna definitionen av individuell förtidspension motsvarar på den offentliga sektorn i det stora hela den privata sektorns definition. I branscher där tjänsteutövningen eller uppdraget gällde det allmänna bästa blev emellertid förutsättningarna för pension mera omfattande. Orsaken till detta var att vissa tjänster och uppdrag inom den offentliga förvaltningen hade sådana särdrag som förutsatte fullständig prestationsförmåga.

Då individuell förtidspension nu slopas som en särskild pensionsform införlivas förutsättningarna för beviljande av sådan pension med invalidpensionen. Vid bedömning av nedsatt arbetsförmåga hos 60 år fyllda personer tillämpas långt de kriterier som är förutsättning för beviljande av individuell förtidspension. Åldersgränsen är den samma som vid individuell förtids-

pension. I praktiken har individuell förtidspension redan nu beviljats i stort sett enligt de kriterier som gäller för invalidpension. Utskottet konstaterar att det inom den offentliga sektorn finns många uppdrag, bl.a. sådana som gäller den allmänna säkerheten, som förutsätter full prestationsförmåga. Vid bedömningen av arbetsförmågan som en förutsättning för pension skall därför i fråga om vissa yrkesgrupper fortsättningsvis beaktas särdragen hos vissa uppgifter inom den offentliga sektorn. Lagen förutsätter att arbetsrelaterade faktorer skall betonas vid bedömningen av arbetsförmågan hos 60 år fyllda personer. Utskottet påpekar ändå att det inte finns någon anledning att skärpa bedömningen av arbetsförmågan då det gäller personer under 60 år och att också för deras del — liksom för 60 år fyllda — skall beaktas de särskilda krav som arbetet ställer och som hänför sig till den allmänna säkerheten, arbetstagares egen säkerhet eller till arbetets ansvarsfullhet med avseende på det allmänna bästa. Utskottet föreslår ett uttalande om detta. (*Utskottets förslag till uttalande 1*).

I de motioner som utskottet har behandlat föreslås att frågan om pensionsåldern för dem som arbetar inom brand- och räddningsväsendet bör tas upp till ny bedömning. Då brandmännens yrkesbaserade pensionsålder slopades gjordes den bedömningen att det genom att omorganisera arbetet skulle vara möjligt att befria åldrande brandmän från de mest krävande uppgifterna. Enligt utredning till utskottet har en sådan omorganisering inte förverkligats särskilt effektivt för brandmän som kommit upp i den ålder då man tidigare gick i pension. Utskottet vill därför i detta sammanhang understryka att vid arrangemang som gäller det kommunala pensionssystemets pensionsålder bör särskilt avseende fästas vid att uppgifternas särdrag i vissa branscher, t.ex. brand- och räddningsväsendet samt i vården, förutsätter full prestationsförmåga. Utskottet föreslår ett uttalande om detta. (*Utskottets förslag till uttalande 2*).

Utskottet påpekar att det eventuellt finns ett behov av att skapa ett nytt tilläggspensionssystem för den kommunala sektorn. Detta system kunde avhjälpa de brister som enligt utredning

uppstått efter att det yrkesbaserade pensionsålderssystemet slopades.

Utskottet konstaterar att det i och för sig är motiverat att utveckla arbetsuppgifterna också inom den kommunala sektorn på ett sådant sätt att det genom omorganisering av arbetet skulle vara möjligt att fortsätta arbeta i stället för att avgå med förtidspension då arbetsförmågan avtar. Utskottet understryker att det ställs krav på arbetsgivarens företagshälsovård då man går in för att senarelägga pensioneringar. Arbetsmiljöfaktorer är viktiga för att arbetstagaren också i högre ålder skall vara motiverad att fortsätta jobba. Arbetshälsofrämjande åtgärder behövs för förverkligandet av propositionens syfte, dvs. att de anställda skall orka längre i arbetet. Ett jämlikt bemötande i arbetslivet också av åldrande arbetstagare kan ha betydelse för deras vilja att stanna kvar i arbetslivet. Då arbetet blir psykiskt allt tyngre är frågor som hänger samman med stämningen på arbetsplatsen allt viktigare för att de anställda skall orka i arbetet.

En på de centrala arbetsmarknadsorganisationernas avtal baserad reform av den yrkesinriktade rehabiliteringen kommer att avlåtas till riksdagen separat till den del det gäller det kommunala pensionssystemet. Beträffande de privata sektorerna har riksdagen redan godkänt en motsvarande reform, som träder i kraft från början av 2004. Utskottet anser att rehabiliteringsreformen är viktig också med tanke på föreliggande proposition och menar att det är skäl att se till att den träder i kraft på den kommunala sektorn samtidigt som på den privata. En i tid påbörjad rehabilitering kan förhindra arbetsoförmåga och därmed behovet att gå i pension.

Utskottet konstaterar att då lagändringar som gäller rehabilitering görs bör den bestämmelse som begränsar besvärsrätten i rehabiliteringsfrågor slopas. Också grundlagsutskottet har i sitt utlåtande påpekat detta.

Andra iakttagelser

I propositionen föreslås att villkoret som gäller tid i arbete som en förutsättning för arbetslöshetspension luckras upp i fråga om personer med en lång arbetshistoria som blev arbetslösa under

regressionen. Motsvarande uppluckring har gjorts i privata sektorns arbetspensionslagar samt i statens pensionslag. Den föreslagna ändringen behövs för att lösa de problem som uppstått med villkoret som gäller tid i arbete.

Utskottet fäster än en gång avseende vid det problem som kan uppkomma för den som har fått sjukdagpenning för den maximala perioden men som ännu inte har rätt till invalidpension. Efter att sjukdagpenning betalats för maximitiden 300 dagar kan dagpenning på nytt betalas för samma sjukdom först då personen i fråga har varit arbetsförmögen under 12 månader i sträck. Enligt förslaget till 24 § i lagen om kommunala pensioner kan invalidpension beviljas endast om sökandens arbetsoförmåga kan antas fortgå utan avbrott minst ett år. Av bestämmelserna kan följa att även om en arbetstagare har konstaterats vara arbetsoförmögen kan denne varken få sjukdagpenning eller invalidpension, om han eller hon efter att sjukdagpenningens maximiperiod har löpt ut inte har varit arbetsförmögen under minst 12 månader i sträck och arbetsoförmågan antas fortgå mindre än ett år. I 3 kap. 3 § 3 mom. i den nya lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) ingår en bestämmelse enligt vilken en arbetssökande som har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen för maximitiden och som fortfarande anses vara oförmögen att arbeta av hälsoskäl, har rätt till arbetslöshetsförmåner, om hans eller hennes ansökan om invalid- eller invaliditetspension är anhängig eller har avslagits. Utskottet anser det emellertid nödvändigt att reda ut möjligheterna att rätta till det ovan beskrivna problemet genom en ändring av antingen bestämmelserna om sjukdagpenning eller bestämmelserna om invalidpension. Utskottet föreslår ett uttalande om detta. (*Utskottets förslag till uttalande 3*).

Detaljmotivering

2 §. Medlemssamfund

Utskottet föreslår att paragrafens 1 mom. ändras så att den i 1 mom. nämnda skyldigheten för arbetsgivarna att vara medlem av den kommunala pensionsanstalten framgår klart och tydligt av

lagen på det sätt som grundlagsutskottet har föresatt.

Utskottet föreslår att paragrafens 2 mom. 3 punkten justeras så att den motsvarar lagen om ändring av 1 § lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (823/2002), som trädde i kraft den 1 november 2002.

8 §. Tilläggs pensionsskydd

Bestämmelserna i paragrafens 2 mom. om den kommunala pensionsanstalts behörighet föreslås bli preciserade. Grundlagsutskottet ansåg i sitt utlåtande att en förutsättning för att lagen skall kunna stiftas i normal lagstiftningsordning är att den kommunala pensionsanstalts behörighet att bestämma om tilläggs pensionsskydd avgränsas noggrant på det sätt som förutses i 80 § 2 mom. grundlagen.

154 §. Kommunernas pensionsnämnd

I sitt utlåtande anser grundlagsutskottet att en förutsättning för normal lagstiftningsordning är att bestämmelserna om kommunernas pensionsnämnd utformas så att medlemmarna från intresseorganisationerna inte utgör majoritet i nämnden. Det föreslås därför att antalet medlemmar i nämnden ökas med en, för att inte representanterna för Finlands Kommunförbund rf och huvudavtalsorganisationerna, som representerar personalen, skall utgöra majoritet i pensionsnämnden. Den nya medlemmen skall vara förtrogen med försäkringsverksamhet. Genom det föreslagna tillägget i paragrafens 3 mom. kan man säkerställa att medlemmarna från intresseorganisationerna inte heller utgör majoritet i pensionsnämndens sektioner.

164 §. Iakttagande av principer i lagen om förvaltningsförfarande

I sitt utlåtande ställer grundlagsutskottet som villkor för behandling i vanlig lagstiftningsordning att förutsättningarna i 21 § grundlagen för behörig handläggning av ärenden i den kommunala pensionsanstalten tryggas. Utskottet föreslår därför ett tillägg i paragrafens 1 mom. enligt vilket lagen om förvaltningsförfarande, språkla-

gen och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet tillämpas i den kommunala pensionsanstalts verksamhet då den behandlar ärenden i anslutning till pensionsskydd.

165 §. Förhandlingsrätt

Utskottet föreslår att också inrikesministeriet nämns som en förhandlingspart i ärenden som gäller pensionsskydd. Tillägget är nödvändigt eftersom den kommunala pensionsanstalten inte längre beslutar om pensionsskyddets innehåll i sin pensionsstadga. I fortsättningen regleras grunderna för hur pensionsskyddet bestäms genom lag, som bereds av inrikesministeriet.

36 § 1 mom., 47 §, 50 § 1 och 4 mom., 54 §, 55 § och 126 § 1 mom.

Utskottet föreslår att hänvisningarna i de ovan nämnda bestämmelserna gällande utkomstskydd och arbetskraftspolitisk vuxenutbildning juseras så att de gäller lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) och lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002), som trädde i kraft den 1 januari 2003.

Motioner

Utskottet har godkänt bestämmelserna om pensionsrätt i 3 kap. lagen om kommunala pensioner i enlighet med regeringens proposition. Av detta följer att lagmotionen och åtgärds motionerna förkastas.

Förslag till beslut

Med stöd av det som anförs ovan föreslår social- och hälsovårdsutskottet

att lagförslagen godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag),

att lagmotion LM 95/2001 rd förkastas,

att åtgärds motionerna AM 193/2000 rd, AM 203/2001 rd och AM 280/2001 rd förkastas och

att tre uttalanden godkänns (Utskottets förslag till uttalanden).

*Utskottets ändringsförslag***1.****Lag****om kommunala pensioner**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Lagens syfte och tillämpningsområde

1 §

(Som i RP 94/2002 rd)

2 §

Medlemssamfund

Medlemssamfund i den kommunala pensionsanstalten direkt med stöd av denna lag är kommuner och samkommuner samt den kommunala pensionsanstalten och Kommunernas garanticentral.

Till den kommunala pensionsanstalten kan som medlemssamfund ansluta sig

(1 och 2 punkten som i RP 94/2002 rd)

3) ett sådant aktiebolag (*utesl.*) vars aktier till minst 90 procent ägs av medlemssamfund som avses i 1 mom. och föreningar som anslutit sig som medlemssamfund till pensionsanstalten, om högst 10 procent av alla aktier enligt bolagsordningen får överlåtas till andra än medlemssamfund som nämns i 1 mom. och i 1 punkten.

(3 mom. som i RP 94/2002 rd)

3—5 §

(Som i RP 94/2002 rd)

2 kap.

Pensionsskydd

6 och 7 §

(Som i RP 94/2002 rd)

8 §

Tilläggspensionsskydd

(1 mom. som i RP 94/2002 rd)

Bestämmelser om tilläggspensionsskyddet finns i den kommunala pensionsanstaltens tilläggspensionsstadga. *I tilläggspensionsstadgan föreskrivs om den kommunala pensionsanstaltens rätt att bevilja extra pension samt ekonomiskt stöd som betalas efter en anställds död. I tilläggspensionsstadgan kan föreskrivas att ekonomiskt stöd också skall betalas efter en sådan anställd hos ett medlemssamfund som omfattas av andra arbetspensionslagar.*

(3 mom. *utesl.*)

9 §

(Som i RP 94/2002 rd)

3 kap.

Pensionsrätt

10—23 §

(Som i RP 94/2002 rd)

24 §

(Som i RP 197/2002 rd)

25—32 §

(Som i RP 94/2002 rd)

33 §

(Som i RP 197/2002 rd)

35 och 35 §
(Som i RP 94/2002 rd)

36 §

Arbetslöshetspension

Berättigad till arbetslöshetspension är en långvarigt arbetslös anställd förutsatt att

(1 punkten som i RP 94/2002 rd)

2) han eller hon visar upp ett av arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten utfärdat intyg över att han eller hon enligt 6 kap. 7 eller 9 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) inte längre har rätt till arbetslöshetsdagpenning, och att

(3 punkten som i RP 94/2002 rd)

(2—4 mom. som i RP 94/2002 rd)

37—39 §
(Som i RP 94/2002 rd)

4 kap.

Fastställande av pensioner

40—46 §
(Som i RP 94/2002 rd)

47 §

Beloppet av rehabiliteringsunderstöd enligt prövning

Sådant rehabiliteringsunderstöd enligt prövning som avses i 19 § uppgår högst till rehabiliteringspenningen uträknad för sex månader. Understödet fastställs som ett engångsbelopp och betalas i en eller flera poster. Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning betalas inte för den tid under vilken den anställda har rätt till arbetslöshetsdagpenning (*utesl.*) eller till arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

48 och 49 §
(Som i RP 94/2002 rd)

50 §

Arbetspensionstillägg

Annan pension än deltidspension höjs med ett arbetspensionstillägg om den anställda har fått

1) dagpenning avvägd enligt förtjänsten med stöd av lagen om utkomstskydd för arbetslösa antingen såsom löntagare enligt lagen eller såsom i 1 kap. 6 § avsedd person som idkar företagsverksamhet, dock inte i 5 kap. 12 § nämnda lag avsedd dagpenning som grundar sig på tilläggsförsäkring,

2) förtjänststöd enligt *lagen om offentlig Arbetskraftsservice* (1295/2002),

3) utbildningsdagpenning enligt 10 kap. lagen om utkomstskydd för arbetslösa,

(4 och 5 punkten som i RP 94/2002 rd)

(2 och 3 mom. som i RP 94/2002 rd)

I fråga om en anställd som har fått jämkad arbetslöshetsdagpenning enligt 4 kap. 1 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa används såsom antal arbetslöshetsdagar det antal fulla dagar som motsvarar de uppburna dagpenningarna. Samma förfarande skall iaktas, om någon annan förmån som nämns i 1 mom. har utbetalats på något annat sätt än som motsvarande full dagpenning.

51 §
(Som i RP 197/2002 rd)

52 och 53 §
(Som i RP 94/2002 rd)

54 §

Förlängd efterkarenstid

Vid beräkning av den efterkarenstid som avses i 53 § 1 mom. 1 punkten beaktas inte de dagar då den anställda

(1 punkten som i RP 94/2002 rd)

2) har fått utbildningsdagpenning enligt 10 kap. lagen om utkomstskydd för arbetslösa,

3) har fått förtjänststöd enligt *lagen om offentligt Arbetskraftsservice*,

4) har fått dagpenning *eller arbetsmarknadsstöd för högst 180 dagar enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa*, dock sammanlagt högst för ett antal dagar som motsvarar det maximumantal som nämns i 6 kap. 7 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa,

(5 och 6 punkten som i RP 94/2002 rd)

55 §

Tilläggsdagar enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa

Har en anställd fått arbetslöshetsdagpenning med stöd av 6 kap. 9 § 1 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa innan den efterkarenstid som avses i 53 och 54 § har förflutit efter det att anställningsförhållandet upphörde, skall den återstående tiden räknas som till pension berättigande tid när invalidpension som beviljas på grundval av detta anställningsförhållande fastställs.

56—78 §

(Som i RP 94/2002 rd)

5 kap.

Familjepension

79—97 §

(Som i RP 94/2002 rd)

6 kap.

Ansökan om pension och förhandsbeslut

98—102 §

(Som i RP 94/2002 rd)

7 kap.

Sista pensionsanstalt

103—107 §

(Som i RP 94/2002 rd)

8 kap.

Utbetalning av pension

108—125 §

(Som i RP 94/2002 rd)

126 §

Betalning av pension till Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassan

Har en pensionstagare fått arbetslöshetsdagpenning, *arbetsmarknadsstöd eller utbildningsdagpenning* enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller *förtjänststöd enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice* för den tid för vilken honom eller henne beviljas pension retroaktivt, skall den kommunala pensionsanstalten på yrkande av Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan betala den retroaktiva pensionen till Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan till den del pensionen motsvarar beloppet av arbetslöshetsdagpenning, arbetsmarknadsstöd, utbildningsstöd eller *förtjänststöd*.

(2 och 3 mom. som i RP 94/2002 rd)

127—130 §

(Som i RP 94/2002 rd)

9 kap.

Finansiering av pensionsskyddet

131—136 §

(Som i RP 94/2002 rd)

10 kap.

Förvaltning

137—143 §

(Som i RP 94/2002 rd)

11 kap.

Lämnande och erhållande av uppgifter144—152 §
(Som i RP 94/2002 rd)

12 kap.

Ändringssökande153 §
(Som i RP 94/2002 rd)

154 §

Kommunernas pensionsnämnd

Kommunernas pensionsnämnd består av en ordförande och en vice ordförande samt 10 andra medlemmar. Ordföranden och vice ordföranden skall ha avlagt juris kandidatexamen och vara förtrogna med tjänstemanna- och arbetsrätt.

Av pensionsnämndens medlemmar skall en vara läkare och två förtrogen med försäkringsverksamhet. Av de övriga medlemmarna förordnas tre bland personer som föreslagits av Finlands Kommunförbund rf och tre bland personer som föreslagits av de huvudavtalsorganisationer som avses i 3 § i det kommunala huvudavtalet. För varje medlem utses en personlig suppleant, om vilken gäller vad som bestäms om medlem.

Pensionsnämnden kan vara indelad i sektioner. Av medlemmarna i en sektion kan högst hälften utnämnas bland de personer som föreslagits av Finlands Kommunförbund rf och de huvudavtalsorganisationer som avses i 2 mom.

155—163 §
(Som i RP 94/2002 rd)

13 kap.

Särskilda bestämmelser

164 §

Tillämpning av principerna i lagen om förvaltningsförfarande

När den kommunala pensionsanstalten i anslutning till pensionsskydd behandlar sådana ärenden enligt denna lag och den i 8 § nämnda tilläggs pensionsstadgan som gäller pensionsansökan, pensionsrätt, pensionsbelopp och utbetalning samt återkrav och därmed jämförbara ärenden skall lagen om förvaltningsförfarande (598/1982), språklagen (148/1922) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, om inte annat bestäms i denna lag. För den som är under 15 år förs talan av hans eller hennes intressebevakare (utesl.).

(2 mom. som i RP 94/2002 rd)

165 §

Förhandlingsrätt

Kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagarer har rätt att genom förmedling av de huvudavtalsorganisationer som avses i 3 § i det kommunala huvudavtalet förhandla med den kommunala pensionsanstalten och inrikesministeriet i frågor som gäller pensionsskydd. Angående förhandlingsförfarandet gäller i tillämpliga delar vad som bestäms i lagen om förhandlingsrätt för innehavare av kommunala tjänster (389/1944).

166—169 §
(Som i RP 94/2002 rd)

2.

Lag

om införande av lagen om kommunala pensioner

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §
(Som i RP 197/2002 rd)

2—7 §
(Som i RP 94/2002 rd)

8—11 §
(Som i RP 197/2002 rd)

hänför sig till den allmänna säkerheten, arbetstagarens egen säkerhet eller till det ansvar som arbetet medför.

2. *Riksdagen förutsätter ytterligare att regeringen utreder hur pensionsåldersarrangemangen i det kommunala pensionssystemet beaktar att särdragen i uppgifterna inom vissa branscher förutsätter att full prestationsförmåga bibehålls.*

Utskottets förslag till uttalande

1. *Riksdagen förutsätter att man också vid prövning av rätten till invalidpension för personer under 60 år beaktar de särskilda krav som det allmänna till följd av särdragen i vissa uppgifter på den offentliga sektorn ställer och som*

3. *Riksdagen förutsätter att regeringen utreder hur bestämmelserna om maximitid för utbetalning av sjukdagpenning och om förutsättningarna för beviljande av invalidpension så bör ändras att ingen missgynnas av bestämmelserna.*

Helsingfors den 31 januari 2003

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Marjatta Vehkaoja /sd
vordf. Timo Ihamäki /saml
medl. Merikukka Forsius /gröna
Inkeri Kerola /cent
Niilo Keränen /cent
Valto Koski /sd
Pehr Löf /sv

Juha Rehula /cent
Päivi Räsänen /kd
Sari Sarkomaa /saml
Arto Seppälä /sd
Marjatta Stenius-Kaukonen /vänst
Jaana Ylä-Mononen /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.